

Wstępna ocena przezimowania upraw¹ w 2020 r.

29.04.2020 r.

 1,3%

wzrost powierzchni zasiewów zbóż ozimych w porównaniu z zasiewami z 2019 r.

Z przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich w lutym i marcu b.r. badań monolitowych i polowych wynika, że w bieżącym roku uprawy ozime przezimowały znacznie lepiej niż w roku ubiegłym, praktycznie bez strat. Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie tegorocznej zimy był korzystny dla zimujących roślin. Krótkotrwałe spadki temperatury (lokalnie do -15°C przy gruncie) występujące przy braku pokrywy śnieżnej na znacznym obszarze kraju nie zagrażały ozimom. Powierzchnie upraw ozimych przeznaczonych do zaozimienia po okresie zimowym są niewielkie.

Oceniając stan upraw w końcu zimy można było stwierdzić, że są one w dobrej kondycji. Z nadejściem wiosny na przeważającym obszarze kraju odnotowano deficyt opadów i narastającą suszę rolniczą.

Na przeważającym obszarze kraju wznowienie wegetacji roślin ozimych rozpoczęło się pod koniec III dekady lutego, wcześniej w porównaniu do średniej z wielolecia o ok. 3-4 tygodnia, a warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie wiosennych prac polowych. Pod koniec lutego i w pierwszej połowie marca na znacznym obszarze kraju przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej, jęczmienia jarego i buraków cukrowych. Do sadzenia ziemniaków rolnicy przystąpili w początkach kwietnia, a lokalnie z przeznaczeniem na wczesny zbiór już w połowie marca. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby tylko na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin, lecz w miarę upływu czasu odnotowano nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb, szczególnie gleb lekkich. Największy deficyt opadów w marcu i w pierwszej połowie kwietnia dotyczył zachodniego i centralnego obszaru Polski.

W I połowie kwietnia wystąpił wzrost temperatury, który przyczynił się do gwałtownego przyspieszenia siewów roślin jarych, ich wschodów oraz wegetacji ozimin, jednak spadki temperatury w nocy dochodzące do -8°C hamowały wschody zbóż jarych oraz wegetację zbóż ozimych, rzepaku i trwałych użytków zielonych. Występujące niedobory wilgoci w glebie niekorzystnie wpływały na pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, a wysiane wiosną nawozy nie wzbogacały kompleksu sorpcyjnego gleb i tym samym nie były dostępne dla roślin. Występujące przymrozki oraz susza obniżały także skuteczność wiosennego zwalczania chwastów na plantacjach ozimin.

Pod koniec I dekady kwietnia odnotowano rozpoczęcie kwitnienia drzew i krzewów owocowych oraz roślin na plantacjach jagodowych, a lokalnie występujące w tym czasie spadki temperatury mogły niekorzystnie wpłynąć na zapylenie.

Ostateczna ocena strat zimowych, jak i wiosennych oraz ocena stanu zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych zostanie przeprowadzona w drugiej połowie maja br.

Na całym obszarze kraju obserwuje się nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb i związane z tym nierównomierne wschody zbóż jarych.

¹Informacja zawiera wyniki wstępnej oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych przeprowadzonej przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS. Oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych dokonano na podstawie badań monolitowych przeprowadzonych w połowie marca oraz lustracji pól, łąk i sadów przeprowadzonej pod koniec marca, a także obserwacji warunków agrometeorologicznych i ich wpływu na stan upraw rolnych i ogrodniczych.

Ocena stanu roślin ozimych zasianych jesienią 2019 r., pod zbiory w 2020 r.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że zbóż ozimych pod zbiory w 2020 r. zasiano ponad 4,4 mln ha, tj. więcej niż zasiewy ubiegłoroczne o ponad 1 %, z tego:

- pszenicy ozimej zasiano ponad 2,0 mln ha,
- żyta ok. 0,9 mln ha,
- pszenżyta ozimego ok. 1,2 mln ha,
- jęczmienia ozimego ponad 0,2 mln ha,
- mieszanek zbożowych ozimych ok. 0,09 mln ha.

Powierzchnię obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na ponad 0,9 mln ha.

Zasiewy zbóż ozimych pod zbiory 2020 r., przed wejściem w stan zimowego spoczynku oceniono w stopniach kwalifikacyjnych następująco:

- mieszanki zbożowe ozime na 3,5 stopnia,
- żyto na 3,6 stopnia,
- pszenżyto ozime na 3,7 stopnia,
- jęczmień ozimy na 3,8 stopnia,
- pszenica ozima na 3,9 stopnia.

Stan zasiewów zbóż ozimych, tj. pszenicy, jęczmienia i pszenżyta oceniono nieco lepiej niż w roku ubiegłym, natomiast zasiewy żyta i mieszanek zbożowych oceniono na poziomie nieco niższym od oceny ubiegłorocznej.

W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano ok. 82% powierzchni pszenicy ozimej, ok. 81% powierzchni żyta, ponad 78% powierzchni jęczmienia ozimego, ponad 84% powierzchni pszenżyta ozimego, ok. 81% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych i ponad 78% powierzchni rzepaku i rzepiku ozimego.

W przekroju terytorialnym największy udział zasiewów zbóż ozimych wykonanych w optymalnych terminach agrotechnicznych zanotowano w województwach położonych w środkowej części kraju – ok. 91%, natomiast rzepaku i rzepiku – ok. 95% w województwach północnych.

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}						
Pszenica	3,8	3,8	3,5	3,5	3,6	3,7	3,9
Żyto	3,6	3,7	3,4	3,6	3,6	3,7	3,6
Jęczmień	3,8	3,7	3,5	3,7	3,6	3,7	3,8
Pszenżyto	3,7	3,8	3,5	3,6	3,6	3,6	3,7
Mieszanki zbożowe	3,6	3,7	3,4	3,5	3,6	3,6	3,5
Rzepak i rzepik	3,8	3,8	3,5	3,7	3,8	3,8	3,9

a) Stopień „5” oznacza stan bardzo dobry, „4” – dobry, „3” – dostateczny, „2” – słaby, „1” – zły, klęskowy.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2019/2020

Przebieg pogody w listopadzie był na ogół korzystny dla rolnictwa. Utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Umożliwiało także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie bardzo dobrze rozkrzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały z kolei hartowaniu się roślin. Na plantacjach rzepaku z uwagi na trwającą w pełni wegetację konieczne było stosowanie regulatorów wzrostu.

Z powodu niedostatecznego uwilgotnienia gleby wykonywanie orok przedzimowych było utrudnione.

Przebieg pogody w grudniu nie stwarzał na ogół większego zagrożenia dla zimujących roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, wzrastająca okresami powyżej 10°C podtrzymywała wegetację roślin. Oziminy w grudniu były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione.

Powierzchnia zbóż ozimych zasianych jesienią 2019 r. pod zbiory w 2020 r. wyniosła ponad 4.4 mln ha.

Przebieg pogody w styczniu nie stwarzał na ogół bezpośredniego zagrożenia dla zimujących roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca, wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza i gleby zakłócała zimowy spoczynek roślin. Okresowo w wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby, lokalnie powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin.

Przebieg pogody w lutym nie stwarzał na ogół zagrożenia dla zimujących roślin. Notowana w lutym wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza ze średnią powyżej normy z wielolecia (1981 – 2010), zakłócała zimowy spoczynek roślin. Pod koniec miesiąca w wielu rejonach kraju korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych.

Przebieg pogody w marcu był na ogół korzystny dla rolnictwa. Na początku miesiąca nastąpiło ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych. Lokalnie w pierwszej, a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie miesiąca przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin.

W kwietniu warunki agrometeorologiczne były na terenie kraju zróżnicowane, lecz w całym kraju odnotowano już nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb.

Tabl. 2. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2019 r. do wiosny 2020 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2019				
Wrzesień	14,2	1,2	69,8	124,9
Październik	10,6	2,3	35,6	79,3
Listopad	6,3	3,4	38,8	94,3
ZIMA ^{b)} 2019/2020				
Grudzień	3,2	3,3	36,2	89,1
Styczeń	2,1	3,7	29,7	85,5
Luty	4,0	4,7	58,2	199,3
WIOSNA ^{b)} 2020				
Marzec	4,5	1,7	25,0	66,1

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000.

b) średnie miesięczne / obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Wstępna ocena przezimowania zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku

Z badań monolitowych i polowych przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich pod koniec lutego i w I połowie marca br. wynika, że uprawy ozime w całym kraju przezimowały zdecydowanie lepiej niż w roku ubiegłym, odnotowano mniej roślin martwych i osłabionych. Na plantacjach zasianych po optymalnych terminach agrotechnicznych, gdzie jesienią wschody były późne i nierównomierne odnotowano zmniejszoną obsadę roślin, obserwowano również jesienią liczne występowanie łokasia garbatka, który spowodował znaczne straty na plantacjach.

W bieżącym roku uprawy ozime przezimowały dobrze, praktycznie bez strat, a ich stan oceniany wczesną wiosną był dobry.

Lokalnie straty zimowe (uszkodzenia roślin) odnotowano w następujących województwach z powodu:

- wahań temperatury w województwach mazowieckim i podlaskim,
- występowania zastoisk wody w obniżeniach terenowych powodujących wymoknięcia roślin w województwie warmińsko-mazurskim,
- wysuszających wiatrów w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim,
- innych przyczyn (zwierzyna leśna) w województwach: podkarpackim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

Według oceny rzeczoznawców wojewódzkich GUS, w kraju do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 0,1% powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz ok. 0,1% rzepaku i rzepiku ozimego.

W badanych próbach monolitowych i polowych udział roślin żywych i nasion kietkujących wyniósł w bieżącym roku dla:

- pszenicy ozimej – ok. 97%,
- żyta – 96%,
- jęczmienia ozimego – 90%,
- dla pszenżyta ozimego – 96%,
- rzepaku i rzepiku ozimego – ponad 97%.

Ponadto w badanych próbach monolitowych stwierdzono od 2% do 8% roślin wątpliwych, najwięcej roślin wątpliwych zanotowano na plantacjach jęczmienia ozimego, a najmniej na plantacjach rzepaku i rzepiku.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodnich

Rośliny sadownicze przezimowały w sezonie 2019/2020 na ogół dobrze. Zima była łagodna i bezśnieżna. Do połowy marca nie zanotowano znaczących strat. W bieżącym roku obserwowano nieco wcześniejsze ruszenie wegetacji drzew i krzewów owocowych oraz truskawek. Od połowy marca odnotowano jednak znaczne spadki temperatury nocą (dochodzące do -10°C), które przyczyniły się do spowolnienia wegetacji w sadach. W niektórych rejonach zaobserwowano nawet uszkodzenia zawiązków kwiatów (zwłaszcza na plantacjach brzoskwiń, moreli, niektórych odmian czereśni, borówki wysokiej oraz malin). Z powodu marcowych przymrozków uszkodzeniu uległy też niektóre plantacje truskawek. Podobnie jak w roku ubiegłym, wiele plantacji truskawek zostało przykrytych folią w celu przyspieszenia ich rozwoju. Zagrożeniem dla truskawek może być brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie. Na niewystarczające uwilgotnienie gleby narażone są też inne gatunki roślin jagodowych, a dopiero w dalszej kolejności drzewa owocowe. Gatunki drzew owocowych, które zwykle najwcześniej rozpoczynają kwitnienie (brzoskwinie, morele) w bieżącym sezonie zaczęły kwitnąć lokalnie w pierwszej dekadzie kwietnia, lecz występujące w tym czasie przymrozki na niektórych plantacjach spowodowały przemarznięcia kwiatów. Od końca drugiej dekady kwietnia, rozpoczęło się kwitnienie pozostałych gatunków drzew owocowych, przy czym pogoda sprzyjała oblotowi pszczół.

Stan zaawansowania siewów warzyw gruntowych w bieżącym sezonie jest bardzo zróżnicowany w poszczególnych rejonach kraju. Na przeważającym obszarze, do siewu warzyw gruntowych przystąpiono w III dekadzie marca, a ich zaawansowanie w tym okresie było na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego. Część rolników opóźniła siewy oraz wysadzanie rozsady warzyw ze względu na występujące pod koniec marca znaczne spadki temperatury oraz nadmierne przesuszenie gleby. W zależności od rejonu kraju oraz rodzaju i uwilgotnienia gleb, zanotowano zróżnicowane warunki dla wschodów roślin warzywniczych, na ogół jednak warunki te były niesprzyjające. W celu przyspieszenia wschodów i zatrzymania wilgoci w glebie na wielu plantacjach, zastosowano przykrycie agrowłókniną. Znaczny wzrost temperatury, występujący w drugiej połowie kwietnia, sprzyjał wschodom i wegetacji warzyw gruntowych, jednak postępująca susza ogranicza rozwój roślin.

Przebieg warunków pogodowych, a zwłaszcza opady będą miały decydujący wpływ na dalszą wegetację upraw rolnych i ogrodnich.

Do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 2,3 tys. ha powierzchni zbóż ozimych oraz ok. 0,5 tys. ha powierzchni rzepaku i rzepiku zasianych jesienią 2019r.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Dyrektor Artur Łączyński
Tel: 22 608 3462

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

@GUS_STAT

@GlownyUrzadStatystyczny

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2019 roku](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)